تـــجـــو يـــد

Download from:aghalibrary.cm

ترتيب كونكي: آنلاين اسلامي لاربنود

نشراواشاعت: الجهاد اسلامي مركز

فهرست

لومړۍ برخه علم تجويد

دوهمه برخه د قرآنكريم د تلاوت فضيلت او آداب

دريمه برخه د تورو مخرجونه

څلورمه برخه د ساكن نون او تنوين احكام (ادغام، اقلاب، اخفاء او اظهار)

د ساكن ميم احكام

پنځمه برخه د حروفو صفات

دځنو مشابح حروفوترمنځ فرق

د را او لام حروفو احكام (تفخيم او ترقيق)

د مد احكام

دوصل همزې احكام

د وقف او وصل احكام

بسم الله الرحمن الرحيم

علم تجويد

لومړی برخه

دتجويد تعريف او اهميت :

۱- د تجويد تعريف :

تجويد په لغت کې ښه کولو ته وايي او په اصطلاح کې عبارت دی له اداء کولو د هر حرف پخپل مخرج (ځای د اداء) کې، د ادابو اوصفاتو له مراعاتولو سره .

۲- د تجويد دعلم موضوع ياهدف :

د قرآن لوستل په صحی توګه لکه ښنګه به چې رسول الله [ص] او اصحابو کرامو [رض] قرآن کريم لوستلو يعنی د قرائت د احکامو حفاظت کول لکه ادغام ، اظهار ، اقلاب ،

اخفاء ، مد ، غُنه په خپل ځای کې عملی شي او حروف له خپل مخرج څخه اداشي د ټولو احکامو په نظر کې نیولو سره د قرآن کریم په قرار لوستل داسې نه چې ټول سره ګډوډ شي او بل د قرآن په ښه آواز سره لوستل .

۳- دتجوید اهمیت :

د تجوید اهمیت د قرآن کریم داسې لوستل چې له غلطیو مخنیوی وشي یعنی د تجوید د احکامو مراعاتول چې د تجوید د احکامو او دحروفو د تلفظ نه مراعاتولو ته لحن وایي

لحن دوه ډوله دی لحن جلي او لحن خفي

لحن جلي :

داسې ښکاره غلطی ده چې د کلمې په معنا کې بدلون رامنځه ته کړي لکه په لاندې حالاتو کې :

الیف) :د یوه حرف بدلیدل پر بل حرف باندې مثلاً د "ث" حرف په "س" سره تلفظ یا د "ذ" حرف په "ز" سره تلفظ کول یعنی چې حرف له خپل مخرج څخه ادا نشي دا یوه ښکاره غلطي ده .

ب) : د کلمی د حروفو یو حرف کمول لکه " هُمُ الْخَاسِرُونَ " داسې لوستل " هُمُ الْخَاسِرُن" د واو حرف ځرګند نه کړي .

ج) : په حرکاتو کې بدلون (زور ، زیر ،پیښ او سکون) مثلاً د " یُوصَلَ " په کلمه کې " یُوصَلُ" د لام حرف د زور پر ځای پیش تلفظ شي .

د): یوه کلمه داسې تلفظ شي چې د هغه د حروفو په تعداد کې ذیاتوالی راشي د مثال په ډول " الحمد لله" د "دال" حرف د پیښ او د "ها" زیر داسې اوچت تلفظ شي چې د واو یا ي آواز ترې پیدا شي لکه "الحمدوللهي" .

د جلي لحن مرتکب کیدل حرام دي او په ځنو ځایونو کې د هغه له کبله معنا بدلیږي او لمونځ فاسیدیږي .

خفي لحن :

خفی لحن (پټه غلطی) دهغه قاعدو پربښودل چي دتوري دښایست سره اړه لري

مثلاً هرکله چې د "را" حرف زور یا پیش ولری "را" ډکه لوستل کیږي او که څوک هغه باریکه ولولی پټه غلطی ورته وایې چې مکروه ده ځان ساتل ورڅخه پکار دي .

د قرآن د تلاوت فضیلت

د قرآن کریم د فضیلت په اړه چې په قرآن او حدیث کې څومره فضائل ذکر شوي دي نو مونږ خو یې پدې بې کسی او بې وسی کې له سره نشو تړولاې ،بس دومره ویلاې شو چې نن عصر کې نه وحی شته او نه پیغمبر بس یوائې د خالق او مخلوق تر منځ د ارتباط وسیله قرآن دی او بس .

رسول الله صلی الله علیه وسلم ابوذر ته وویل :

یا أبا ذر! لأن تغدو فتعلَمْ آیة من کتاب اللّه، خیر لك من أن تصلي مائة رکعة. ولأن تغدو فتعلَمْ بابا من العلَمْ، عمل بِهِ أوْلَمْ یعمل، خیر من أن تصلي ألف رکعة». ابن ماجه

«ای ابوزره ! کچیرې ته سحر لاړ شې او یو آیت د قرآن پاک زده کړې نو د سل رکعته نفلو نه بهتره دی ، اوکچیرې یو باب د علم زده کړې که دغه وخت دې عمل پرې کړی وي یا نه نو د زرو رکعتو نفلو کولو نه بهتر دې ». (ابن ماجه)

دری کسان دی چې د قیامت د ورځې دویرې نه بچ وي او بې حسابه به جنت داخلیږي

رجل قرء القرآن ابتغاء وجه الله وام به قوماً وهم به راضون وداع یدعون اِلی الصلوات

ابتغاء وجه الله ورجل احسن فیمابینه وبین ربه وفیمابینه وبین عوالیه (رواه الطبرانی

(

((یو هغه سړی چې د رب ج لپاره یې قرآن ولوستلو او داسې امامت یې وکړ چې

مقتدیان ترې راضی وو ، دوهم هغه سړی چې صرف د رب ج د رضا لپاره خلک لمانځه

ته بولي ،دریم هغه سړی چې د خپل رب ج سره هم ښه معامله ساتې او د خپلو

ماتحتو (تر لاس لاندې خلک) سره هم)) .

من قرء عشر ایات في لیلة لم یکتب من الغافلین (رواه حاکم)

((څوک چې لس آیتونه د شپې تلاوت کړي هغه به د غافلینو نه نه شمارل کیږي .

د لسوآیتونو په تلاوت سره چې څو دقیقې وخت نیسی د ټولی شپې لـه غفلت څخه

وځې ددی نه ذیات فضیلت به چیرې وي)) .

من قرأ حرفاً من کتاب الله فله به حسنة و ألحسنة بعشر أمثالها . جامع ترمذي

((د قرآن دیو حرف په لوستلو یوه نیکي ده او د نیکې عوض لس چنده دی)).

د یوې نیکي قدر به هلته ولګي چه د نکیو او بدلیو تلل وي .

او بیا بدی پر نیکی درنه شي .

د قرآنکریم د تلاوت آداب

۱- له بې اودسی او جنابت څخه د بدن پاکوالی .

۲- مستحب ده چې د تلاوت په وخت کې سړی د قبلی په لوري ناست وي .

۳- د تلاوت په شروع کې د «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» ویل واجب دي قوله

تعالی :

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (98 النحل)

۴- د هر سورت په شروع د « بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ» ویل واجب دي په خاص توګه

د فاتحی سورة په شروع کې .

۵- قرآن په ترتیل سره لوستل (ورتل القرآن ترتیلا) د ترتیل په باره کې شاعبدالغزیز رح

په خپل تفسیر کې لیکی دي چه ترتیل په لغت کې صفا او واضح لوستلو ته وایې او

په شریعت کې د ځو ځیزونو لحاظ ساتلو سره تلاوت کولو ته وایې چه هغه ځیزونه په لاندې ډول دي :

الف - د حروفو صحیح ادا کول یعنی د خپل مخرج څخه چه د ضا پر ځای دال یا ظا تلفظ نشي .

ب - د وقف پر ځای په شان سره دریدل چه وصل او قطع یعنی یو ځای کول او جدا کول د کلام بې ځایه نشي .

ت - حرکتونه سره کډوډ نشي زور ،زیر او پیښ په ښه شان ښکاره ادا شي .

ث - آواز لږ او چتول چې د قرآن الفاظ له ژبې اوزي او عوږونه واوري .

ج - قرآن په ښه آواز دردونکې غږ تلاوت کول چې په زړه اثر وکړي دردناک آواز په زړه ډېر اثر کوي .

ح - شد او مد ښه ښکاره کول چې ددی په ښکاره کولو سره د قرآن لوی شان ښکاره کیږي او له اثر سره مدد کوي .

خ - د رحمت او غذاب د آیتونو حق ادا کول .

۶- د تلاوت پـر مهـال حاضـرين تـه واجب دی چې چـوپ وي او پـه نـورو کـارونو لـه مشـغوليدو څخـه بايـد ډډه وکـړئ قولـه تعـالی : وَإِذَا قُـرِيءَ الْقُـرْآنُ فَاسْـتَمِعُوا لَـهُ وَأَنصِتُوا (اعراف ۲۰۴)

۷- قاري او اوريدونکی ته په کار ده چې پـه خشـوع او ادب سره خپـل زړه او حـواس د قرآن تلاوت ته متوجه کړي چې دا د سکوت له غوښتنی څخه ده لکه پـه مخکـې آيـت کې .

مګر فرياد ،چيغی کول شور ماشور جوړول د قرآيت په وخت کې د مشرکانو صفت دي ځکـه کلـه بـه چې قـران لوسـتل کيـده نـو مشـرکانو بـه يولـه بلـه سـره خبـري چيغـی او شورماشور جوړولو چې قرآنکريم ورته داسې اشاره کړي ده .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لاَ تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ (فصلت 26)

((او کافرانو ويل دغه قرآن ته غوږ مه نيسی او په هغه (مهال) بيهوده خبرې کـوی .))

۸- قاري بايد تر خپله وسه قرآنکريم په ښه صوت سره تـلاوت کـړي ځکـه رسـول الله صلی الله عليه وسلم فرمايې : (ليس منّا من لم يتغنّ بالقرآن) ((هغه له مـونږ څخـه نـه دی چه قرآن پـه ښه آواز نه لولی)) .

۹- قاري باید خپل صوت د سندرو ویونکو ،فاسقان یا ىهودو او نصارا د دینی آوازونو سره تشبح نه کړي او په او دښه صوت په کوښښ کې د بې ځایه تکلف نه ځان وساتي .

۱۰- قاري او اوریدونکی به د قرآن په آیتونو کې به تدبر فکر کوي او د هغه په معنی او مقاصدو په پیداکولو کې به فکر کوي .

أَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ (النساء 82) «ایا په قرآن کې تدبر او فکر نه کوی»

۱۱- د قرائت په وخت کې په خشوع کې مبالغه کول او قصداً د ژړا کولو کوښښ مستحب دی

تر څو د خدای ج غظمت او لویې په یاد راوړل شي چې قرآن دهغی کلام دي .

۱۲ – تر خپله وسه د قرآنکریم د اوامیر اطاعت کول او دهغه له مخالفت څخه ځان ساتل ځکه قرآن به د قیامت پر ورځ هغه چاته حجت ،نور او شفاعت وي چې عمل یې وربانديې کړی وي .

مګر هغه څوک چې قرآن تلاوت کوي خو د قرآن له دستوراتو او اوامیرو څخه سرغړونه کوي نو قرآن به د قیامت په ورځ پر داسې کس لغنت وایې .

۱۳- یو مسلمان ته پکار ده چې حد اقل په څلویښتو ورځو کې یو ځل قرآن ختم کړي او سنت ده چې هره ورځ یو جزء تلاوت کړي یا حد اقل د ورځې لس آیته تلاوت کړي ترڅو د غافلان په ډله کې حساب نه شي .

۱۴- مستحب ده چې قاري د قرآن د ختم کې دعا وکړي نور هم حاضر کړي چې په دعا کې ګډون وکړي ځکه چې دا د دعا د استجابت او د خدای ج د رحمت د نزول وخت دی .

۱۵- باید د قرآن تلاوت د خدای ج د رضا لپاره وي ځکه چې د قرآن تلاوت له لویو عباداتو څخه دی نو عبادت باید د غیرالله لپاره نه وي .

۱۶- تلاوت د بل غرض او اجرت اخیستلو لپاره حرام دی ، که دچا نه د قرآن په زده کړه اجرت واخیستل شي مکروه دی .

من قرء القران یتاکل به الناس جاء یوم القیامة و وجهه غظم لیس علیه لحم (رواه بیهقي)

((څوک چې قرآن ددی لپاره وایي چه د خلقو نه خوراک وکړي د قیامت په ورځ به په داسې حال کې راشي چه د هغه مخ به تش هدوکې وي غوښه به پري نه وي)).

۱۷- په قرآن کې مجادله کول حرام دی که په کوم شی کې مشکل لري دینی علماؤ ته به ورځي یا به تفاسیر مطالعه کوي .

د مجادلی او اختلافاتو به لاس اخلی او له هغه ځای ځحه به وځې .

«لاتماروا فی القرآن فإن ألمراء فیه کفر» (مسند احمد).

((په قرآن کې به منازعه نه کوي ځکه په قرآن کې مناغه کفر دی))

۱۸- د تلاوت د آیت په اوریدلو سره د تلاوت سجدي اداکول .

د حروفو مخارج

مخارج جمع د مخرج ده مخرج دوتلوځای ته وایي .

دتجوید په علم کې مخرج هغه ځای دی کوم چې توری ورڅخه ادا کیږي .

چې په حلق ،خوله ،شونډی او د خولی خالیګاه څخه ادا کیږي.

دیوحرف د مخرج پیداکولو اسانه طریقه داده چې دحرف نه مخکی همزه راوړو او

نومړي حرف ساکن کړځي هر چیري چې آواز ختم شو همغه یې مخرج دي .

مثلا د " ب" حرف "همزه" وربانديې اضافه کوو " أبُ" وينو چې آواز يې د دوو شنډو ترمنځ کله چې سره وچسپيږي نو ويلای شو چې د "ب" مخرج د دو شنډو چې سره ولګيږي ادا کيږي .

د حروفو مخارج په لاندې برخو ويشل شوي :

اول : حلق (ستونی):

له ستونی څخه شپږ حروف په لاندې ډول تلفظ کيږي :

د حلق آخر د سينې له طرفه "همزه" او " ها" تلظ کيږي (أء أء) (أه أه).

د حلق له منځنۍ برخې څخه "ع" او "ح"راوځي (أع أع) (أح أح).

د حلق له شروع يعنی د خولې له طرفه "غ" او "خ" تلفظ کيږي (أغ أ غ) (أخ أخ).

دوهم د شونډومخرجونه :

د شونډو څخه څلور توري په لاندې ډول ادا کيږي :

1- کله چې پاس او لاندې شونډی سره ولګيږي "ب" او "م" تلفظ کيږي .

2- هرکله چې دواړه شونډې د ګل د غوټۍ په څير راغونډې شي او سره ونه لګول شي نوبې مده "و"ادا کيږی .

3- د لاندنۍ شونډه د پاس غاښونو له څوکو سره پیوست کولو سره "ف" توري ادا

کيږي .

دريم د خولې داخلی خاليگاه (جوف):

له دغه ځای څخه دری مدلرونکي توري ادا کيږي .

١- " و " کله چې ساکن وي او له هغه څخه مخکې حرف پيښ ولري لکه "المغضوب "

2- " ی" کله چې ساکن وي او مخکې حرف يې زير ولري لکه " نستعين "

3- "الف" کله چې بې حرکته وي يعنی سکون ولري او له هغي مخکې حرف زور ولري " قَالَ کښې .

دعملي مثالونو لپاره لاندې سافټويرونه او ويديو ضروري ډونلود کړئ .

احکـــــــــــــــــــــــــــــــــام تجويـــــــــــــــــــــــــــــــــد
http://www.almeshkat.net/books/arch...oks/Tajweed.zip

احکام تجويد په نړيواله سطحه د تجويد د زده کړي سافټوير دی کله مو چې په خپل کمپيوتر کې نصب کړ نښي طرف ته د عناوينو له ليست څخه (مخارج الحروف وصفاتها) کليک کړئ بيا تفصيل مخارج کليک کړئ ورسته په صفحه کې منځنۍ عنوان د فهرس حسب المخارج الرئيسية ووهی بيا د خپلي خوښی مثلا حلقي حروفو مخرج ننبه کړئ ورسته د حروفو د مخارجو د ادا په صوت کې د پاره چپې خوا گنج کې د لاوسپيکر علامه ووهی او ادا کولو ته غوږ شی .

بل مهم سافټویر ډونلوډ کړئ: داهم ډیر مهم سافټویر دی چې د تجوید علم په عربي ژبه تشریح کوي ولی زمونږ لپاره یې مثالونه ډیر مهم دي .

د ح،خ حروف مخرج او د هغې ادا په غږ کې ډونلوډ کړئ

د ع،غ، و حروفو مخرجونه او ادا په غږ کې ډونلوډ کړئ

څلورم ژبه (لسان) له ژبې څخه 18 حروف ادا کیږي

1- د" ق " مخرج :

هرکله چې د ژبی پای له نرم تالو سره ولګیږي د "ق" توری ادا

کیږي .

2- د" ک" مخرج هم د" ق" په څیر د ژبې پای له تالو سره لګیدو

سره تلفظ کیږي مګر دومره توپیر چې د قاف له مخرج څخه لږ

بیرون د خولې طرف ته او دهغي د تلفظ پر مهال کوچنۍ ژبه آزاده

وي او دژبی په پای پورې نه سرېښیږي .

3- د " ض " مخرج :

کله چې د ژبې یو اړخ له پاس خوا (له ښي څخه چپ لور ته) د

اضراسي غاښونو سره ولګول شي د" ض" توری تلفظ کیږي البته

له چپې خوا څخه يې ادا کول اسانه دی .

خو پام وشي چې ض د "ظ" او "د" په څير ادا نه شي .

4- د " ل " مخرج :

هر کله چې د ژبې څوکه د پاسنيو ثناياغاښونو د بيخونو سره

ولګول شي د "ل" توری ادا کيږي .

5- د" ن " مخرج :

هرکله چې د لام د مخرج نه لږ کښته د ژبې څوکه د رباعياتو

غاښونو د بيخ سره ولګول شي "ن" توری ترې راوځي .

۶- د" ر " مخرج :

کله چې د ژبې د څوکې شا د پاسنيو ثنايا غاښونو د بيخ سره

ولګول شي "ر" توری ترې راوځي .

7- د"ط ، د ، ت" مخرج :

د "ط ، د ، ت" مخرج هر کله چې د ژبې د شاطرف سر د پاسنيو

ثناياوو له بيخ سره ولګيږي ، خودومره توپير شته چې د" ط "

حرف د استعلاء د صفت د لرلو له کبله سخت او ډبل ادا کيږي .

8 - د"ظ ، ذ ، ث" مخرج :

هرکله چې د ژبې د شاطرف سر د پاسنیو ثنایا له څوکوسره

ولګیږي د (ظ ، ذ ، ث) حروف اداکیږي .

9- د" س،ز،ص " مخرج :

هر کله چې د ژبې سر د لاندنی ژامي د ثنایاوو له اړخ سره

ولګیږي او لږ تړاو د پاسنۍ ژامي له ثنایاوو سره هم لري .

یاداسې ویلای شو هر کله چه د ژبې پاسنی طرف د پاسنیو او

لاندینیو ثنایا غاښونو د منځ سره پیوسته شي نو د "ز،س،ص"توري

ادا کیږي .

10- د" ج،ش،ي " مخرج :

کله چې د ژبې منځنۍ برخه دمقابل تالو سره ولګیږي نود" ج ، ش"

او غیر مدي "ی" تلفظ کیږي .

د ژبې په مخارجو کې غاښونه ډیر یا د شوي دی چې د غاښونو

لنډبیان په لاندې ډول دی :

غاښونــــــــه

غاښونه عموماً پر څلورو برخو ویشل شوي دی ثنایا ،رباعی

انیاب او اضراس،

1- ثنایا غاښونه :

لومړي مخامخ دوه غاښونه دي چي پورته یې ثنایا علیا او کښته یې ثنایا سفلٰی دي او ټول څلور دي .

2- رباعی ښاغونه :

دثنایا غاښونو ترڅنګ چي یو ښي اړخ ته او یو هم کیڼ اړخ ته د دوه پورته او دوه کښته غاښونو څخه عبارت دي دا هم څلور غاښونه دي .

3- انیاب غاښونه :

دوه پورته او دوه کښته غاښونه دي .درباعي غاښونو کیڼ او ښي اړخ ته واقع دي .

4- اضراس غاښونه :

اضراس غاښونه بیا پر دریو برخو ویښل شوي دي :

4.1 - ضواحک

4.2- طواحن

4.3- نواجذ .

په شکل کې د شمارو له مخې ښودل شوي .

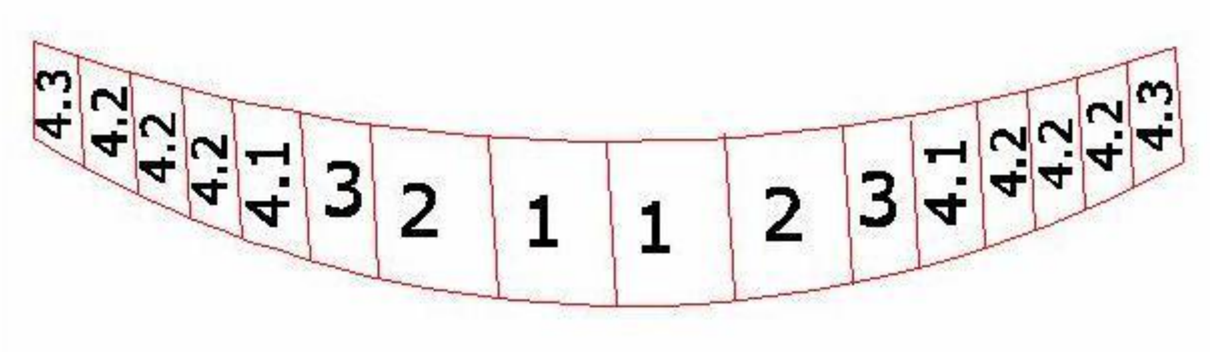

نوټ : د ضاد مخرج سخت ادا کیږي او ددی مخرج په ادا کې کوښښ

پکار دی فتاوي دارالعلوم دیوبند پدې مخرج اوږدې لیکنې کړی دی

چه مطلب یې دادی که چا قصداً ضاد د ظا یا دال په بڼه ادا کړ لمونځ

یې فاسد دی .

خلورمه برخه د ساکن نون او تنوین احکام (ادغام ، اقلاب،اظهار او اخفاء)

د ساکن نون او تنوین احکام

ساکن "ن" هغه دي چې حرکت (زور،زیر او پیښ) ونه لري یعنی

غړوندي واله "نْ" دی او تنوین دوه زورونه ،دوه زیرونه او دوه

پیښونو ته وايي .

په ساکن نون او تنوین کې څلور احکام دی ادغام ،اقلاب ،اخفاء

او اظهار.

۱- ادغام :

ادغام لغوي معنی د یو څیزپه بل څیز کې داخلولو ته ویل کیږي .

او دعلم تجوید په اصطلاح کې که کله د ساکن نون یا تنوین څخه

وروسته د "یرملون " (ی،ر،م،ل،و،ن) د تورو څخه کوم یو راشي نو

هلته ادغام کیږي او دا ډول ادغام دوه ډوله دی غنه لرونکی او بې

غنی

الف : غنه لرونکی ادغام

که د ساکن نون او تنوین څخه وروسته د یمنو (ی،م،ن،و) له تورو

څخه کوم توری راشي غنه لرونکی ادغام پکې کیږي .

ب : بې غنی ادغام :

که د ساکن نون یا تنوین څخه وروسته د لر (ل،ر) کوم توری راشي

بې غنی ادغام پکې کیږي .

دغُنه لرونکي ادغام مثالونه :

{ «ي» : مَنْ يَهْدي _ ايَةً يُعْرِضُوا

{ «م» : مِنْ مالٍ _ قَرارٍ مَكينِ

{«و» : مَنْ وُجِدَ _ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

{«ن» : عَنْ نَفْسٍ _ شَيءٍ نُكُرٍ.

بې غُني ادغام مثالونه :

{ «ل» : اِنْ لَبِثْتُمْ _ مَتاعاًلَكُمْ

{ «ر» : مِنْ رَبِّكُمْ _ مَثَلاً رَجُلاً .

غُنه : غُنه هغه آواز دی چې له خیشوم (د پزې له ورسی برخې) څخه

راوځي اودیوه الف یا دوو حرکتونو په اندازه کش کول کیږي .

دالف اندازه دومره وي لکه خلاصه کوته چې بنده شي یا ترل شوي

ګوته خلاصه کړشي .

غُنه په دوه ډوله ده زماني اوذاتي :

دهمیش لپاره په مشدد میم اون (شد لرونکی "مّ" او "نّ")باندې غُنه

کیږي هرځای چې وي اود ادغام پاتي توری لکه و ،ی کله چې د

ساکن نون او تنوین څخه وروسته راشي .

دصرفیانو په اصطلاح کې که دوه همجنس توري په یوه کلمه کې په

پرله پسې ډول راشي په داسې حال کې چې لومړی یې ساکن او

دوهم متحرک وي نو ادغام منځ ته راځي لومړی توری په دوهم په

دوهم کې مدغم کیږي او دا ډول ادغام په دری ډوله دی :

۱- د جنسینو ادغام :

که دوه توري له یو جنس (یو مخرج) مخالف صفت څخه په یوه کلمه

کې یرله پسی راشي د جنسینو ادغام منځ ته راځي لکه :قَدتّبَیّنَ –

اِرکَبْ مّعَنَا – یَلْهَثْ ذّلِکَ .

وَدّت طّآئِفَةٌ

۲- دمثلینو ادغام : که دوه یوشان توري په یوه کلمه کې په پرله پسی ډول راشي

دمثلینو ادغام ورته وایي : لکه : فقلنااضرب بعصاک الحجر - فماربحت تجارتهم .

فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ

وَقَد دّخَلُواْ

وَذَا النُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغَاضِباً

۳- دمتقاربینو ادغام :

که دوه داسې توري په یوه کلمه پرله پسې راشي چې مخرجونه یې سره نژدي صفتونه سره مخالف وي وي دمتقاربینو ادغام ورته ویل کیږی .

وَقُل رَّبِّ زِدْنِي عِلْمْ

بَل رَّفَعَهُ اللّهُ

په عمومی ډول په ادغام کې څه نورې خبرې هم شته چې هغه به ورسته ذکر شي ولی د ساکن نون او تنوین احکام همغه د پرملون توري دی .

اقلاب :

اقلاب لغتاً یو څیز په بل څیز بدلولو ته وایې او دعلم تجوید په اصطلاح کې که تر ساکن نون او تنوین وروسته د ب توری په کومه

کلمه کې راشي نو تنوين يا ساکن نون په ميم بدليږي او غنه پکې

ضروري وي .

مثال: مِنۡ بَعۡدِ _ مِمۡ بَعۡدِ ، سَمِيعٌ بَصِيرٌ

دعملي مثال اوريدلو لپاره دلته کليک وکړئ بيا د غنې او اقلاب

په لاوسپيکرو کليک وکړئ .

اظهار :

اظهار په لغت کې ښکاره کولو ته وايي ،اود علم تجويد په اصطلاح

کې د دوه تورو جلاکول دي ،داسې چې د ساکن نون اوتنوين څخه

وروسته د حلقي حروفو (ء،ه ،خ،ح،ع،غ) څخه يوراشي ،ساکن نون

يا تنوين اظهاريږي او له وروستي توري څخه جلا تلفظ کيږي نون

په طبعي شکل له خپل مخرج څخه ادا کيږي،ځکه چې نون د خولې

له ابتدا څخه راوځي ،او حلقي حروف په حلق کې ادا کيږي چې

فاصله يې يو تر بله ډيره ده .

ء ـ ا :	يَنْأَوْنَ	مِنْ اَمْرِهِمْ	كُلٌّ امَنَ
ه :	مِنْهُمْ	اِنْ هُوَ	فَرِيقاً هَري
ع :	اَنْعَمْتَ	مَنْ عَمِلَ	سَمِيعٌ عَلِيمٌ
ح :	تَنْحِتُونَ	فَمَنْ حَجَّ	حَكِيمٌ حَمِيدٌ
غ :	فَسَيُنْغِضُونَ	مِنْ غِلٍّ	قَوْلاً غَيْرَ
خ :	اَلْمُنْخَنِقَةُ	مِنْ خَيْرٍ	حَكِيمٌ خَبِيرٌ

اخفاء :

اخفاء په لغت کې پټولو ته وايي او د علم تجويد په اصطلاح کې د

اظهار، ادغام او اقلاب له حروفو څخه پرته د هجاد نورو پنځلسو

(ت، ث، ج، د، ذ، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ف، ق، ك) تورو څخه يو

توری د ساکن نون يا تنوين څخه وروسته راشي نو دغُنې سره اخفاء

پکې کيږي.

يعنی د ساکن نون يا تنوين د اداکولو مخرج د اخفا د حرف مخرج

ته وړل کيږي او هلته ادا کيږي.

يا په بل عبارت کله چې د اخفاء توري له ساکن نون او تنوين څخه

وروسته راشي نو ساکن نون يا تنوين په متوسط ډول د اظهار او

ادغام تر منځ ادا کيږي.

مثالونه:

تنوين	دوېکلمې	يوه کلمه

ت:	اَنْتُمْ	وَاِنْ تُبْتُمْ	يَوماً تُرْجَعُونَ
ث:	مِنْ ثَمَرَةٍ	مِنْ ثَمَرَةٍ	خَيرٌ ثَواباً
ج:	اَنْجَيْنَا	اِنْ جَائَكُم	لِكُلٍّ جعَلْنا
د:	عُنْدَهُمْ	مِنْ دارِهِم	قِنوانٌ دانِيَةٌ
ذ:	اَنْذِرْهُمْ	مِنْ ذُرِّيَّةِ	يَتِيماً ذامَقرَبَةٍ
ز:	اَنْزَلَ	مَنْ زكيّها	نَفساً زكِيَّةً
س:	اِنْسانٌ	اَنْ سَيَكُونُ	لَيالٍ سَوِيّاً
ش:	اَنْشَأْنا	مِنْ شَرِّ	غَفُورٌ شَكُورٌ
ص:	يَنْصُرُكُمْ	اَنْ صَدُّوكُم	رِيحاً صَرصَراً
ض:	مَنْضُودٍ	مِنْ ضَعفِ	قَوماً ضالِّينَ
ط:	قِنْطارٍ	مِنْ طِينٍ	صَعِيداً طَيِّباً
ظ:	اُنْظُرْ	مَنْ ظَلَمَ	ظِلّاً ظَلِيلاً

ف: اَنْفُسَهُمْ   مِنْ فَضلٍ   خالِداً فِيهَا

ق: يَنْقَلِبُ   مِنْ قَبلِ   سَمِيعٌ قَرِيبٌ

ك: عَنْكُمْ   مَنْ كانَ   قَولاً كَرِيماً

د ساکن میم احکام

ساکن میم دری احکام لري ادغام ،اخفاء او اظهار

1- ادغام :

ساکن میم فقط په میم کې ادغامېږي .

یعنی که د ساکن میم نه ورسته بل میم راشي نو میم په میم کې ادغام کیږي او د یوه حرکت په اندازه غنه پکې کیږي . لکه : (أَمْ مَنْ) (وَمِنْهُمْ مَنْ) (كَمْ مِنْ) (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ) .

2- اخفا :

که له ساکن میم ورسته د (ب) حرف راشي له غنی سره اخفا کیږي .

احکام تجوید لیکی چې که د میم نه ورسته د ب حرف راشي اخفااو اطهار دواړه روا دی ولی اخفاء کول غوره دي .

مثال : (هُمْ بَارِزُونَ (كَلْبُهُمْ بَاسِطٌ) (إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ).

اظهار :

د ادغام او اخفاحروفو (م،ن) پرته نور چې شپږویشت حروف دی که له ساکن میم

ورسته راشي اظهار کیږي . یعنی ساکن میم له غنی پرته ښکاره او له خپل مخرج څخه

ادا کیږي .

لکه : أَنَّ لَهُمْ جَنّتٍ - أَمْ حَسِبْتُمْ– أَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

خو د نورو حروفو په پرتله په (و ، ف) تورو کې د مخرج د اختلاف په وجه اشد اظهار کیږي لکه : په "و"کې اَمْوَلٍ او په "ف" لکه کَیْدَهُم فی تَضْلِیْلٍ

د تجوید د زده کړې پنځمه برخه (د حروفو صفات(

Submitted by dawat on اثنين, 30-11-2009 09:58

دحروفو صفات

صفت د حرف د ادا په وخت کې داسې کیفیت دی چې له بل حرف

سره یې فرق وشي د حروفو د صفاتو یوه ګټه همدا ده چې د هم

مخرج یا قریب المخرج حروفو فرق وشي .

دصفاتو په شمیر کې د علماؤ اختلاف دی امام ابن الجزری په نزد

اولس دی او ابومحمد مکی بن ابې طالب القیسی بیا

ځلورځلویښت ښودلی ،دلته د امام ابن الجزري په نزد اولس

صفات تر مطالعې لاندې نیول شوی دي.

صفات په دؤ برخو ويشل شوي دي متضاد او غير متضاد ،متضاد

هغه صفات دی چې د هغه لپاره ضد وي او غير متضاد هغه صفات

دي چې دهغه لپاره ضد نه وي .

متضاد صفات : متضاد صفات لس دی چې يو دبل ضد دي

استفال	ضد	استلاء
رخوت	ضد	شدت
همس	ضد	جهر
انتفاح	ضد	اطباق
اصمات	ضد	اذلاق

١ - استلاء : په لغت کې لوړوالي ته وايې او په علم تجويد کې کوم

حروف چې دا صفت لري اوچت او ډک اداکيږي .

يعنی د اداکولو په وخت کې دژبې بيخ پورته تالوته لوړيږي د

لوړيدو له کبله دا توري ډک تلفظ کيږي .

حروف يې اوه دی چې پدي جمله کې جمع شوي (خُصّ ضَغطٍ قِظ) .

٢- استفال : په لغت کې ټيټوالي ته وايې او په علم تجويد کې کوم

حروف چې دا صفت لري نازک اونرم اداکيږي .

يعنی د اداکولو په وخت کې دژبې بيخ تالو ته نه لوړيږي له دې کبله

دا توري نرم تلفظ کيږي .

حروف يې ۲۲ دی (ء ب ت ث ج ح د ذ ر ز س ش ع ف ك ل م ن ه و ي

ا) څخه عبارت دی .

۳- شدت : په لغت کې سختی يا قوت ته وايي اوپه علم تجويد کې

کوم حروف چې دا صفت لري په سختی سره اداکيږي .

یعنی د اداکولو په وخت کې په مخرج کې آواز په سختی سره

ودرېږي او د آرامتیا په وخت کې آواز وربانديې بندېږي . حروف يې

اته دی (أجد قط بکت) جمله کې جمع شوي .

۴- رخوت: په لغت کې سستوالی ته وايې او په علم تجوید کې کوم

حروف چې دا صفت لري په کمزورۍ او نرمۍ اداکيږي . د

اداکولو په وخت کې په مخرج کې آواز جريان پیداکوي .

حروف يې ۱۶ دی :(ث ح خ ذ ز س ش ص ض ظ غ ف هـ و ي

ا)عبارت دی

۵- جهر: په لغت کې ثرګندوالی ته وايې او په علم تجويد کې کوم

حروف چې دا صفت لري په لوړآواز اداکيږي .

يعنی د اداکولو په وخت کې په مخرج کې آوازپه داسې زورسره

ودريږي چې ساه بنده وي او په آواز کې يو ډول لوړوالی راشي .

حروف يې (عَظمَ وَزْنُ قَارِي ذِي غَضِّ جِدِّ طَلَب) جمله کې جمع شوي

۶- همس: په لغت کې پټوالی ته وايي او په علم تجويد کې کوم

حروف چې دا صفت لري په ټيټ آواز اداکيږي.

يعنی د اداکولو په وخت کې په مخرج کې آواز په داسې کمزوری

سره ودريږي چې ساه جاري وي او په آواز کې يو ډول ښکته والی

راشي.

حروف يې لس دی چې عبارت دی له (فحثه شخص سکت).

۷- اذلاق : په لغت کې تیزی ته وایې اوپه علم تجوید کې کوم

حروف چې دا صفت لري د ژبی له ارخ او شنډو نه په تیزی اوآسانی

سره اداکیږي .

حروف یې شپږ دی چې عبارت دی له (فر من لب) .

۸- اصمات: په لغت کې چوپوالی ته وایې اوپه علم تجوید کې کوم

حروف چې دا صفت لري د تلفظ په وخت کې ثقیل او سخت ادا

کیږي .

حروف يې ۲۳ دی عبارت دی له (جز غش ساخط صيد ثقة إذ وعظه

يحضك).

۹- اطباق: په لغت کې تماس اونښليدو ته وايې اوپه علم تجويد

کې کوم حروف چې دا صفت لري د حروفود ادا په وخت کې دژبې

منځ پورته تالوسره منښلی . حروف يې څلور دی :

(ص ض ط ظ) .

۱۰- انفتاح : په لغت کې خلاصوالی ته وايې او په علم تجويد کې

کوم حروف چې دا صفت لري د حروفو د ادا په وخت کې ژبه له

تالونه جلا وي .

حروف يې ۲۵ دی (من أخذ وجد سعة فزكا حق له شرب غيث).

غير متضاد صفتونه :

غیر متضاد صفتونه اوه دی انحراف ،قلقله ،لین

،صفیر،تکریر،تفشي او استطالت

۱- انحراف : په لغت کې کوږوالی ته وایي دا صفت د "ل" او "را" په

حروفو کې دی چې د ادا په وخت کې د خپل مخرج څخه کم

کوږوالی پیدا کوي .

۲- قلقله : په لغت کې حرکت او خوځښت ته وایي .

د قلقلی د حروفو صفت دادی چې د سکون په حالت کې د هغې د

تلفظ پر مهال په مخرج کې خوځښت رامنځته کیږي د قلقلی

حروف پنځه دی چې په قطب جد کې جمع شوي دي .

۳- لین : معنی ده سهولت او نرمي داحروف د ادا په وخت له مخرج

څخه په نرمۍ اداکیږي .

حروف یې دوه دی واو یا چې خپله ساکن وي ماقبل یې مفتوح

(زور) لرونکی توری وي .

۴- صفیر :

د صفير معنى داده چې ددغو حروفو د تلفظ پر مهال د شپيلۍ د

آواز په شان آواز غوږ ته رسيږي له همدې کبله هغه ته صفيريه

حروف وايې چې له "ص ز س"حروفو څخه عبارت دي .

۵- تکرير :

دا صفت يوازی په "ر" کې ليدل کيږي چې د ادا په حالت کې يو ډول

لړزه پيدا کيږي ،يعنی د ادا په وخت ژبه رپيږي پداسې ډول چې

"را" تکرار تلفظ نشي .

۶- تفشي :

په لغت کې شیندلو ته وايي دغه صفت د"ش" د حرف دی چې ددی

توری ادا کولو په وخت کې آواز په خوله کې خپریږي .

استطالت :په لغت کې اوږدوالی ته وايي داصفت لرونکی یوائې

د "ض" حرف دی چې د ادا په وخت کې دمخرج له شروع تر

پای‌هتول اضراس غابنونه نیسي .

دځنو مشابح حروفو ترمنځ فرق

Submitted by dawat on أحد, 06-12-2009 08:22

دځنو مشابح حروفو ترمنځ فرق :

د «ذ» او «ز» ترمنځ فرق :

د «ذ» حرف هرکله چې د ژبې د شاطرف سر د پاسنیو ثنایا له څوکو سره ولګیږي اداکیږي مګر د «ز»

مخرج کله چې د ژبې څوکه د ذکرشویو غاښونو سره نږیدی شي اداکیږي نو ویلای شو چې د «ذ» په

ادا کې د ژبې څوکه بیرون خواته راوځي ولی د «ز» په تلفظ کې نه راوځي .

او «ز» حرف د سفیر صفت لري چې مخکې بیان شودشپلی په شان آواز لري .

د «ث» او «س» ترمنځ فرق :

د «ث» او «س» حروفو تر منځ همداسې فرق دی کله د «ذ» او «ز» تر منځ چې موجود ؤ ځکه «س» د

«ز» له مخرج څخه ادا کیږي او دصفیر صفت لري پداسې حال کې چې «ث» د «ذ» له مخرج څخه

ادا کیږي د همس صفت او رخوت په هغه کې واضح دی .

د «ظ» او «ض» تر منځ فرق :

د «ظ» حرف کله چې د ژبې پاس طرف سر د مخامخ پاسنیو غاښونوله څوکو سره و لګول شي ادا

کیږي د«ظ» په تلفظ کې د ژبې دڅوکې طرف بیړون ته راوځي مګر د «ض»مخرج کله چې د ژبې

یواړخ له پاس خوا (له ښي څخه چپ لور ته) د اضراس غاښونو سره ولګول شي د«ض» توری تلفظ

کیږي البته له چپې خوا څخه یې ادا کول اسانه دی ،نوځکه د ظا مخرخ له ض نه لری دی .

اوبل داچې په «ض» حرف د استطالت صفت لري چې بل په هیڅ کوم حرف کې دا صفت نشته .

د را او لام حروفو احکام (تفخیم او ترقیق)

Submitted by dawat on اثنين, 07-12-2009 07:54

د "را" او "لام" حروفو احکام (تفخیم او ترقیق)

را :

د "را" توری که چیری زور یا پیښ ولري یا د "را" حرف خپله ساکن مخکې حرف یې زبر یا پیښ ولري نو پدې صورت تفخیم کیږي یعنی "را" ډکه تلفظ کیږي .

مثالونه : رَبُّكَ– رُزِقُوا– مَرْفُوعَةٌ– عُرْفاً

2- که د "را" حرف زیر ولري یا "را" ساکنه او مخکې حرف یې زیر ولري نو پدې صورت کې ترقیق کیږي "را" باریکه لوستل کیږي .

رِحْلَةَ - فِرْعَوْنَ

لام :

په لفظ جلاله (الله ج) کې که د لام نه مخکې حرف زور یا پیښ ولری تفخیم کیږي "لام" ډک تلفظ کیږي لکه : هُوَ اللّهُ - نَارُ اللّهِ الْمُوقَدَةُ

همدارنګه که د"لام" نه مخکې حرف ساکن وي له هغه مخکې حرف زور یا پیښ ولري پدې صورت کې هم د "لام" توری ډک ادا کیږي لکه :عَلَى اللّهِ - اعْبُدُوا اللّهَ وَاتّقُوهُ .

۲- که "لام" نه مخکې حرف زير ولري يا د "لام" نه مخکې ساکن دهغه مخکې حرف زيرولري ترقيق کيږي يعنى "لام" ډک نه ادا کيږي لکه : قُلِ اللّهُمّ - وَيُنَجِّي اللّهُ

مګر لام (ال) بغير له لفظ جلاله نه په نوروکلماتو کې په دوه ډوله دی :

1- ال شمسی چې نه تلفظ کيږي بلکې په ورستی حرف کې ادغام کيږي .

لکه :ألنّاسُ، ألطّآمّة

د شمسی ال د پيژندني علامه دا ده چې د لام نه وروسته حرف شد لرونکې وي .

2- ال قمري چې تلفظ کيږي ساکن وي د شد پرځای د غړوندي علامه ورباندې وي .

لکه :ألْقَمَرُ، ألْعَلِيمُ

د تجويد د زده کړی شپږمه برخه د مد احکام

Submitted by dawat on اثنين, 14-12-2009 09:04

د مد احکام

مد په لغت کې کش کولو ته وايې او دتجويد په اصطلاح کې د مد

تورو ته له طبعی اندازی ذيات امتداد ورکولو ته وايي .

د مد توری دری دی (الف ، واو ، يا) هرکله چې له دغه دريو

حروفو ورسته همزه يا سکون راشي د مد توري له طبعی اندازی

ذيات کش کول کيږي .

يعنی د مد سبب دوه څيزونه دی همزه – سکون .

قصر (لنډول) قصر د مد ضد دی چې د مد حروف په طبعی ډول

کش کول کيږي يعنی د يوه اليف يا دوو حرکتونو په اندازه دا ځکه

چې د مد له حروفو ورسته د مد سبب همزه او سکون نه وي راغلي

.

هغه مد چې له مدې حروفو ورسته همزه او سکون راغلی وي د

فرعی مد په نوم هم یادیږي

هغه مد چې له مدې حروفو ورسته همزه او سکون نه وي د قصیر یا

اصلی مد په نوم هم یادیږي .

دفرعی مدډولونه :

فرعی یا غیر طبعی مد هغه مدته وایی چې د مد تر حروفو وروسته

همزه یا سکون راشي چې فرعي مد په لاندې ډولو ویشل شوی :

۱- متصل مد :

هرکله چې دمد له تورو ورسته همزه راشي او د مد حرف او همزه

دواړه په یوه کلمه کې وي ،پدغه صورت کې د مد حرف د شپږو

حرکتونو په اندازه کش کول کیږي ،دحفص په نزد څلور یا پنځه

حرکته کش کول کیږي اوحکم یې واجب دی . لکه :

شَآءَ –جَآء –أَلْمَلٰئِكَةِ

۲- منفصل مد :

که د مد له حروفو ورسته همزه وي او دمد حرف او همزه په یوه

کلمه کې نه وي بلکي دمد حرف په یوه کلمه کې او همزه پر بله

کلمه کې وي د مد حرف بيا هم د شپږو حرکتونو په اندازه کش کول

کيږي د حفص په نزد ثلور يا پنځه حرکته کش کول کيږي حکم يې

جائز دی .

مَآ أُنْزِلَ - أِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ

۳- لازم مد : هغه مد دی چې سبب يې سکون لازمي وي يعنی

اصلی وي تغير نه کوي سکون يې د وقف له کبله نه وي په همدې

وجه يې لازمي بولې او کش کول يې په اتفاق د ټولو علماوو د

شپږو حرکتو په اندازه دی .

لازم مد په دوو ډولو ویشل شوی کلمی او حرفي چې هریو بیا په

مثقل (درومد) او مخفف (سپک) ویشل شوی دي .

مثقل حرفی مد : هغه مد ته وایی چې د مد حرف او سبب (سکون)

چې مشدد هم وي په یوه حرف کې راغلی وي لکه : الم - طسم

پدې حروفو کې ځکه مد وي چې (لام) یا (سین) کې وینو چې د ی

حرف چې مد توری دی ورسته سکون راغلی چې میم ساکن او

سین کې نون ساکن دی .

مخفف حرفي مد : هغه مد ته وايې د مد حرف او سبب يې (بې له

شده سکون) په يوه حرف کې راشي . لکه ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ - ص

وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ

دلته هم په ق حرف کې مد دی ځکه (قاف) وينو چې الف د مد حرف

دی دهغه نه وروسته ساکن حرف دی چې ف توری دی .

مثقل کلمی مد :هغه مدته وايي چې د مد حرف اوسبب يې (سکون)

په مشدد ډول په يوه کلمه کې راشي

مثقل (درومد) مد بلل کيږي ځکه چې سبب يې شد کرونکی حرف

وي .

وَلاَ الضَّالِّينَ - لْحَاقّةُ

مخفف كلمى مد : هغه مد ته وايی چې د مد حرف او سبب يې (بې

له شده سکون) په يوه کلمه کې راشي . لکه : ءالئن

۴- عارض مد :

كه د مد له حرف ورسته ساكن حرف واقع شي چې سكون يې اصلى

نه وي بلكې عارضي وي يعنى د وقف له امله ساكن شوي وي نو

دلته هم د مد له حرف ورسته سکون واقع شو چې مد حرف دوه يا

څلور يا شپږ حركتو په اندازه كش كول كيږي .

كه وقف ونه شي نو مد له منځه ځي .

لکه : أَلْعَلَمِينَ

د لین مد :

لین نرمۍ ته وايي چې دا صفت په دو حرفو واو چې ساکن وي

ماقبل يې زور لرونکی توری وي او یا ساکنه ماقبل يې زور

لرونکی وي .

نو که د ساکنی "ی" او "و" څخه د مخه توری فتحه (زور) ولري نو

دغه ډول "ی" او "و" ته دلین حروف وايي د عارض مد په شان کش

کول کيږي لکه : خَوْفٍ ـ قَوْمُ ـ يَوْماً ـ لَبَغَوْا

په لين باندې که مد ونه شي هم صحيح دی ولی مد کول يې غوره

دي ځکه چې سبب يې لازمي دی .

د متصل يا واجب مد ،عارض مد او لازمي مد مثالونه لپاره دلته

کليک وکړئ

يا که مو له لومړي برخې څخه د تجويد سافټوير ډونلوډ کړي

وي د هغه عملي مثالونو ته

د تجويد دزده کړی اومه برخه د وصل همزې احکام

Submitted by dawat on اثنين, 28-12-2009 08:47

د وصل همزې احکام

دقرآنکریم ځنی کلمات داسې وي چې لومړی حرف یې ممکن حرکت (زور ،زیر ،پیښ) لرونکی وي د داډول کلماتو د تلفظ په پیل کولو کې څه مشکل نه وي .

مګر پداسې صورت کې چه دکلمې لومړی حرف ساکن وي نودهغه د تلفظ شروع غیر ممکنه وي نوباید د هغه د ابتداء لپاره د وصل همزه وکاروو ترڅو وتوانیږو دکلمې لومړی حرف تلفظ کړای شو په همدې وجه د (وصل همزه) په نوم یادیږي .

یعنی د وصل د همزي په وسیله د کلمی لومړی ساکن حرف تلفظ کیږي .

دوصل همزه په دریو کلمو اسم ، فعل اوحرف کې واقع کیږي .

۱- حرف :

په قرآنکریم هغه حرف چې د وصل همزه اخلي حرف تعریف (الف ،لام) دي چې دوصل په حالت کې زور اخلي لکه : عاقِبَةُ الدّارِ - اَلدّارِ -الْقَمَرَ - اَلْقَمَرَ

۲- اسم :

دوصل همزه چې کله د اسم له کلمې سره وصل شي مکسوره (زیر لرونکی وي) لکه :

مسیحُ آبْنُ مَرْیَمَ(اِبْنَ) -مَرْیَمَ آبنَتَ عِمْرانَ(اِبْنَت) -اَبُوکِ آمْرَءَ(اِمْرَءَ) -ثانِي آثْنَیْنِ(اِثْنَیْنِ ، اِثْنَتَیْنِ) -مِنْهُ آثْنَتا(اِثْنَتا).

۳- فعل :

د اسم اوحرف پرته د قرآنکریم نور کلمې دفعل دي

دفعل د کلمې لومړی حرف ته ګورو که د لومړی حرف حرکت زوریازیر لرونکی وی نو دوصل همزه مکسوره (زیرلرونکی) وي او که نومړی حرف مضموم (پیښ لرونکی) وی نو د وصل همزه به هم مضموم

وي لکه: فَقَدِ آهْتَدَوا - اِهْتَدَوا)-(رَبَّنَا آغْفِرْلَنَا - اِغْفِرْلَنَا)-(رَبِّ آنْصُرْنِي __ اُنْصُرْنِي).

Blog reactions

No reactions yet.

- علّق
- قرأت 171 مرة

د تجوید دزده کړې ورستی برخه د وقف او وصل احکام

Submitted by dawat on اثنين, 28-12-2009 08:55

دوقف او وصل احکام

وقف دریدلو ته وایي پداسې شان چې ساه واخستل شي .

دقف اووصل پیږندل یو له اهومباحثو دعلم تجوید څخه دي چې د قرآنکریم

لوستوکی یې باید په پوره اهتمام په نظر کې ونیسي .

حضرت علی رض د (وَرَتِّلِ الْقُرآنَ تَرْتِيلاً) په تفسیر کې ویلي **هو تجوید**

الحروف، ومعرفة الوقوف یعني دترتیل نه مراد د حروفو تجوید

اود وقفوپیږندل دي .

او ابن الأنباري وايي چه وقف او وصل پيېندل ډيرضروري دي په

خاصه توګه دهغه چا لپاره چې د قرآنکريم په معنى نه پوهيږي

نوهغه به يې په فواصلو پيېني نوويلاى شوچې دا دقرآن د تعليم

لومړي واجب دي

په آخردكلمې باندې دريدل يا وقف په دوو طريقو تر سره کيږي

١- وقف ابدال :

(بدلول) دوقف په حالت کې دكلمې آخري تورى په بل توري

بدليږي

الف) : کله چې آخر دكلمې تاء (ة) وي دوقف په حالت کې په (ها)

بدليږي لکه : (رَحْمَةً - رَحْمَهْ)

ب) : **هغه کلمات چې په تنوین** (دوه زورونه ،دوه زیرونه او دوه

پیښونو) **ختم شوی وي دوقف په حالت کې په مدي الف مدلیږي**

لکه : (حِساباً - حِسابا)

۲- وقف اسکان :

(ساکن کول) **دابدال نه بغیرنورو ټولو کلماتو کې دوقف په حالت د**

کلمې آخري توری څخه حرکت لرې کیږي او ساکن ګرځول کیږي

لکه : یَوْمُ ـــ یَوْمْ

دوقف نښې :

د هري ژبی ویونکی چه کله خبرې کوي نو چیرته دریږي او چیرته نه دریږي ،کله ډیر

او کله لږ ایساریږي او په ودریدو او نه ودریدو کې د خبرې پوره بیان او مفهوم کې

ډیر لوی دخل دی .

نو ضروري خبره ده چې ددی عظیم کتاب لوستونکی ددی رموزو یا علائمو پوره خیال وساتي او دغه علایم چې اهل علمو د دریدو او نه دریدو نښې مقرري کړې دی چې په لاندې ډول دی :

○ – چیرته چه خبره پوره شي هلته وړه غوندې دایره وي ،:داپه حقیقت کې غونډه (ت) ۃ ده چې ۃ پرځای یوه وړه دایره وي چې دې ته آیت وایې دا دوقف تام علامه ده پدی ودریدل پکار وي.

م – دا دوقف لازم علامه ده پدې باندې هرومرو ودریدل پکار دي .

ط – دا دوقف مطلق نښه ده پدې باندې دریدل پکار دي .

ج- دا د جایز وقف نښه ده دلته دریدل غوره دی او نه دریدل جایز دي .

ز- د اد مجوز وقف نښه ده دلته نه دریدل غوره دي .

ص – دادمرخص وقف نښه ده دلته پیوست لوستل پکار دي لیکن که څوک ستړی شي دریدل هم جائز دي .

صلی – داد الوصل أولی (یعنی وصل غوره دی) دلته پیوست لوستل غوره دی .

ق- دا د قیل علیه الوقف خلاصه دلته دریدل پکار نه دي .

صل – دا د قد یوصل نښه ده دلته کله دریدل او که نه دریدل لیکن دریدل غوره دي .

قف – داد قف نښه ده یعنی ودریږه دا علامه هلته پکاریږي چې د لوستونکی د

پیوستی وینا احتمال وي .

س یا سکته – داد سکتط نښه ده دلته لږ وخت دریدل پکار دي خو تنفس به باقی وي

(سا به نه ماتوي).

وقفه – دا داوږیدی سکتې علامه ده دلته د سکتی په نسبت ډیر دریدل پکار دي

لیکن چه نفس جایری وي .

لا- د لا معنی ده یعنی نشته چې دا علامه کله د ایت د پاسه لیکل شوی وی او کله د

عبارت د ننه وي که د عبارت د ننه وي هلته دریدل بالکل نشته او که د ایت د پاسه

وي پدی کې اختلاف دی ځنی وایې دریدل رواديي ځنی بیا وایې نه دریدل رواه دي خو
که ودریږي یا ونه دریږي په مطلب کې کوم خلل نه راځي .

ک- دا د کذالک علامه ده یعنی کومه علامه چې مخکې تیره شوي وي دلته هم همغه
ګڼل پکار دي .

۵- دا علامه د ځنو په نزد آیت دی که وقف وشي نو دوباره ویل نشته .

.. – دا دریو ټکو وقف دی دې ته معانقه ویلی شي کله ددی اختصار په مع سره لیکلی
وي دا دواړه وقفونه لکه چې معانقه کوي غوندی ددی حکم دادي چې پر یو دریدل او
پر بل نه دریدل پکار دي

Download from:aghalibrary.cm